

การบูรณาการแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมระดับโลก

WORLD CLASS INTEGRATED SOCIAL RESPONSIBILITY CONCEPT

รังสรรค์ สืบैया^{1*}
Rangsan leebeao^{1*}

Received : 15 October 2020

Revised : 31 March 2021

Accepted : 29 April 2021

บทคัดย่อ

การศึกษการบูรณาการแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมระดับโลกมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทของแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมระดับโลก ประกอบด้วยแนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การสหประชาชาติ แนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การการค้าโลก แนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของธนาคารโลก และแนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน และบูรณาการแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมทั้ง 4 แนวคิดในการเป็นแนวทางของความรับผิดชอบต่อสังคมระดับโลกเพื่อขับเคลื่อนในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ และเพื่อนำเสนอแนวทางของความรับผิดชอบต่อสังคมระดับโลกเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ โดยศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องเรียบเรียงและสังเคราะห์ประเด็นสำคัญและบูรณาการแนวคิด และนำเสนอในรูปแบบเชิงพรรณนาและรูปภาพประกอบการบรรยาย ประเด็นสำคัญที่ได้จากการสังเคราะห์ความรู้ประกอบด้วย มิติด้านสังคม มิติด้านเศรษฐกิจ และมิติด้านสิ่งแวดล้อม การบูรณาการแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมระดับโลก ประกอบด้วย 7 ประการคือ การกำหนดแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมในการประกอบธุรกิจระดับโลก ความรับผิดชอบต่อสินค้าและบริการ ความรับผิดชอบต่อการดำเนินการระดับโลก ความรับผิดชอบต่อประชาคมโลก ความรับผิดชอบต่อสังคมโลก ความรับผิดชอบต่อเศรษฐกิจโลก และความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมโลก ในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัตินั้นควรคำนึงถึงบริบทโลกและบริบทของสังคมย่อย กฎและกติการะดับสากลที่เกี่ยวข้องและความต้องการของสังคมโลก

คำสำคัญ: ความรับผิดชอบต่อสังคม

¹หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สระแก้ว
Bachelor of Business Administration Program in General Management
Faculty of Management Sciences
Valaya Alongkorn Rajabhat University Under the Royal Patronage Sakaeo
ผู้พิมพ์และประสานงาน E-mail: autocentrino@hotmail.com

ABSTRACT

The study of world class integrated social responsibility concept aim to study the context of global social responsibility, including the United Nation concept of social responsibility, World Trade Organization concept of social responsibility, The World Bank concept of social responsibility and International Organization for Standardization concept of social responsibility. And integrate the four concepts of social responsibility as a guideline of global social responsibility to drive policy and practice. And to present policy and practical approach to global social responsibility. By studying and collecting data from related documents and texts compose. And synthesize key points, and concept integration and presented in a descriptive format and with pictures for lectures. The key issues arising from knowledge synthesis include Social dimension, Economic dimension and environmental dimensions. The integration of the global social responsibility concept consists of seven aspects: defining the concept of corporate social responsibility in conducting a global business, responsibility for products and services, global operational responsibility, responsibility to the global community, global social responsibility, responsibility to the world economy and responsibility for the global environment. The policy and practice should take into account the global and sub-society context, relevant international rules and regulations and the needs of the global society.

Keywords: Social Responsibility, SR, Corporate Social Responsibility, CSR

บทนำ

สุวิดา ธรรมมณีวงศ์ (2557) ได้ให้ความเห็นว่าธุรกิจกับสังคมเป็นสิ่งที่ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน สังคมต้องพึ่งพาธุรกิจในการตอบสนองความต้องการด้านสินค้าและบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ธุรกิจก็ต้องแสวงหาความต้องการของสังคมและตอบสนองโดยมุ่งหวังผลกำไรตอบแทน และสร้างสัมพันธ์กับสังคมและผู้บริโภคในการซื้อสินค้าและบริการที่ผลิตขึ้น และต้องแสวงหาปัจจัยการผลิต เช่น แรงงาน ทุน วัตถุดิบ เครื่องจักร จากสังคมทั้งในและนอกประเทศ (ชุตีพงศ์ คงสันเทียะ, 2560) หากไม่มีธุรกิจเป็นผู้ที่ตอบสนองความต้องการของสังคม อาจเกิดความยากลำบากในการแสวงหาสินค้าและบริการที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตและคุณภาพชีวิตของสังคม และหากไม่มีสังคมเป็นผู้บริโภคสินค้าและบริการของธุรกิจ ธุรกิจก็จะไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินธุรกิจได้ เป็นต้น

สมบัติ กุสุมาวลี (2012) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ว่า การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเป็นสิ่งสำคัญของการร่วมกันในสังคมระหว่างธุรกิจกับสังคม การแข่งขันทางธุรกิจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคม เช่น ปัญหาขยะสารพิษและสิ่งแวดล้อม ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน ปัญหา

ด้านแรงงาน ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา ปัญหาคุณภาพสินค้าและบริการ ปัญหาการค้า ปัญหาการกระทำผิดกฎหมาย ปัญหาการเอารัดเอาเปรียบสังคมและสิทธิผู้บริโภค ผู้บริโภค เป็นต้น ส่วนหนึ่งเป็นผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาและการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทั้งด้านการค้า การลงทุน และการแข่งขันทางเศรษฐกิจของระบบทุนนิยมที่แผ่ขยายทั่วโลก

องค์การระดับโลก ได้แก่ องค์การสหประชาชาติ (United Nation) องค์การการค้าโลก (World Trade Organization) ธนาคารโลก (World Bank) องค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน (International Organization for Standardization, ISO) ซึ่งประเทศไทยได้เป็นสมาชิก องค์การสหประชาชาติเมื่อ 16 ธันวาคม 1946 (United Nations Visitors Centre, 2013) เป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกเมื่อ 1 มกราคม 1995 (World Trade Organization, 2011) เป็นสมาชิกธนาคารโลกเมื่อ 3 พฤษภาคม 1949 (ธนาคารโลก สำนักงานประเทศไทย, 2560) และเป็นสมาชิกองค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐานตั้งแต่ พ.ศ. 2509 (สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, 2564) ได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและหาแนวทางในการแก้ไขป้องกัน และลดผลกระทบ โดยเข้ามามีบทบาทเพื่อสร้างความยั่งยืนในการพัฒนาเศรษฐกิจ การรวมกันทางสังคม และการปกป้องสิ่งแวดล้อมที่สำคัญต่อความเป็นอยู่ที่ดีของสังคม โดยสนับสนุนและส่งเสริมแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) เพื่อให้องค์การธุรกิจและประเทศสมาชิกต่าง ๆ ได้ปฏิบัติ และสามารถบรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจ ควบคู่กับการพัฒนาสังคมและดูแลสิ่งแวดล้อม การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การดังกล่าว ช่วยสามารถวิเคราะห์ประเด็นความรับผิดชอบต่อสังคมที่สำคัญ และสามารถวางแผนหรือกำหนดนโยบายกิจกรรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมได้สอดคล้องและตรงกับความต้องการของสังคมไทยและสังคมโลก

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาบริบทของแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมระดับโลก ประกอบด้วยแนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การสหประชาชาติ แนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การการค้าโลก แนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของธนาคารโลก และแนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน
2. เพื่อบูรณาการแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมทั้ง 4 แนวคิดในการเป็นแนวทางของความรับผิดชอบต่อสังคมระดับโลกเพื่อขับเคลื่อนในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ
3. เพื่อนำเสนอแนวทางของความรับผิดชอบต่อสังคมระดับโลกเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ

แนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การสหประชาชาติ

องค์การสหประชาชาติ (United Nations, 2019) ได้ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ที่มุ่งพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และอุตสาหกรรม ก่อให้เกิดการเปลี่ยนทางสังคม ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของโลกอย่างมาก ประเทศไทยได้เข้าร่วมประชุมองค์การสหประชาชาติร่วมกับประเทศสมาชิกอื่น ๆ ที่นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา มีความเห็นพ้องร่วมกันต่อการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษหรือ Millennium Development Goals

(MDGs) ระดับชาติและระดับสากล โดยมีผลการดำเนินการที่ประสบความสำเร็จในหลายประเทศ เพื่อให้การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในปี ค.ศ. 2015 องค์การสหประชาชาติได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่เชื่อมโยงมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่เรียกว่า เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals, SDGs) มีระยะเวลาของการพัฒนาดังตั้ง ค.ศ. 2015 – 2030 เป็นระยะเวลา 15 ปี เพื่อสร้างความยั่งยืนในการพัฒนาและส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การสร้างความเป็นธรรม ความเท่าเทียมกัน การรวมกันทางสังคม และการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายสรุปได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) ค.ศ. 2015-2030
ที่มา: United Nations (2020).

1.1 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) ค.ศ. 2015-2030 ขององค์การสหประชาชาติ มี 17 ประเด็นดังนี้

1.1.1 การแก้ไขปัญหาความยากจน (No Poverty) ได้แก่ การลดความยากจน มีความเท่าเทียมกันในทรัพยากรทางเศรษฐกิจ การเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ เทคโนโลยี และบริการทางการเงิน เช่น การพัฒนาและยกระดับศักยภาพคนจน การมีส่วนร่วมกับชุมชนและท้องถิ่นในการแก้ไขความยากจน การส่งเสริมกองทุนประกอบอาชีพ การพัฒนาและสร้างอาชีพแก่ผู้มีรายได้น้อย ผู้ด้อยโอกาสในสังคม การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้านการผลิต การแปรรูป การพัฒนาคุณภาพ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545)

1.1.2 การแก้ไขปัญหาด้านอาหาร (No Hunger) ได้แก่ การสร้างความมั่นคงทางอาหาร มีอาหารที่ปลอดภัย มีโภชนาการ เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน รวมถึงการเข้าถึงที่ดินและปัจจัยการผลิต เช่น การส่งเสริมการปฏิรูปที่ดินด้านการเกษตร การจัดการทรัพยากรน้ำ การพัฒนาการผลิตอาหาร การส่งเสริมความรู้ด้านการจัดการและการเพาะปลูก การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม การดูแล การเก็บรักษา และการถนอมอาหาร การส่งเสริมการผลิตอาหารที่มีคุณภาพ การพัฒนากระบวนการผลิตที่ปลอดภัย (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา, 2556)

1.1.3 การสร้างหลักประกันสุขภาพที่ดี (Good Health) และส่งเสริมสวัสดิภาพ ได้แก่ การลดอัตราการตายจากการคลอดบุตรและในเด็กทารก ยุติการแพร่กระจายของเอดส์ วัณโรค มาลาเรียโรคตับอักเสบ โรคติดต่อทางน้ำ และโรคเขตร้อน การตายก่อนวัยอันควรจากโรคไม่ติดต่อ ยาเสพติด และการตายและบาดเจ็บจากอุบัติเหตุบนถนน การเข้าถึงบริการและความรู้เกี่ยวกับอนามัยเจริญพันธุ์ การเข้าถึงบริการสาธารณสุขสุขภาพที่มีคุณภาพ ยาและวัคซีน ในราคาที่สามาร เข้าถึงได้ และลดการตายและเจ็บป่วยจากสารเคมี เป็นต้น เช่น การร่วมเป็นภาคีเครือข่ายกับภาครัฐ และชุมชนในการสร้างเสริมสุขภาพ การเผยแพร่ความรู้และสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสุขภาพ การพัฒนาและสร้างเสริมศักยภาพกลุ่มสตรี เด็ก วัยเรียน วัยรุ่น วัยทำงานและผู้สูงอายุ การบริหารจัดการ ขยะ การสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการปฏิบัติงาน Happy Work place การพัฒนาระบบการ ดูแลสุขภาพ การส่งเสริมการวิจัยด้านสุขภาพ (กระทรวงสาธารณสุข, 2559)

1.1.4 การศึกษาที่มีคุณภาพ (Quality Education) ที่ครอบคลุม เท่าเทียม และ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ ทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงาน การมีงานที่ดี การลดความเหลื่อมล้ำและการเข้าถึงการศึกษา ความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ การคำนวณ รวมถึงทักษะ ความรู้ที่จำเป็นในการพัฒนาอย่างยั่งยืน สิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคการไม่ใช้ความรุนแรง และการ เข้าใจถึงความหลายทางวัฒนธรรม เป็นต้น เช่น การส่งเสริมโอกาสทางการศึกษา การจัดการศึกษา การสร้างและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ให้กับเด็ก เยาวชน และบุคคลในพื้นที่พิเศษ การจัดสรร ทุนการศึกษา การส่งเสริมและพัฒนาทักษะการอ่านการเขียน การพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถ ในการปฏิบัติงาน การส่งเสริมการเรียนรู้ในผู้สูงอายุ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

1.1.5 ความเสมอภาคระหว่างเพศและบทบาทสตรี (Gender Equality) ได้แก่ การไม่เลือกปฏิบัติต่อสตรี การใช้ความรุนแรง การกระทำและแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ การแต่งงาน ก่อนวัยอันควร การสนับสนุนความรับผิดชอบร่วมกันภายในครัวเรือน เปิดโอกาสความเท่าเทียมใน การเป็นผู้นำของการตัดสินใจทางการเมือง เศรษฐกิจ และสาธารณะ และเข้าถึงบริการสุขภาพทาง เพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ สิทธิการเจริญพันธุ์ เป็นต้น เช่น การให้สิทธิในการแต่งกาย การจัด พื้นที่ที่เหมาะสม เช่นห้องน้ำ ทางเดิน สำหรับทุกเพศสภาพ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ การประกาศรับสมัคร งานและการกำหนดคุณสมบัติผู้สมัครงานไม่นำลักษณะเฉพาะทางเพศมากำหนดเป็นคุณสมบัติ การให้ความรู้ในการใช้ถ้อยคำ ภาษา และกิริยาท่าทาง และเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับคำศัพท์ที่เหมาะสม คำศัพท์ที่เหมาะสม คำที่ไม่ควรใช้กับกลุ่มบุคคล เพศหญิง เพศชาย ไม่ตีตรา เสียดสีหรือลดทอน คุณค่าของบุคคล การสรรหาคณะกรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในหน่วยงานทั้งเพศหญิงและ เพศชาย หรือแตกต่างจากเพศกำเนิด เข้าร่วมเป็นกรรมการในทุกระดับในสัดส่วนที่เหมาะสม การป้องกันและแก้ไขปัญหาการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศในการทำงาน จากการกระทำของ นายจ้าง ผู้บังคับบัญชา รวมถึงเพื่อนร่วมงาน (คณะกรรมการส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2561)

1.1.6 น้ำสะอาดและสุขาภิบาล (Clean Water and Sanitation) ได้แก่ การเข้าถึง น้ำดื่มที่ปลอดภัย มีราคาที่สามารถซื้อได้ และสุขาภิบาลที่เพียงพอ ยกกระดับคุณภาพน้ำ ลดการปนเปื้อนมลพิษ สารเคมี วัสดุอันตราย การใช้น้ำและจัดการน้ำที่ยั่งยืน แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องแหล่งน้ำ เป็นต้น เช่น การ

พัฒนาแหล่งน้ำ การพัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำ การพัฒนาระบบประปา ระบบกระจายน้ำ การพัฒนาน้ำ ดินให้ได้มาตรฐาน การสนับสนุนน้ำดื่มสะอาดในโรงเรียน การส่งเสริมการประหยัดน้ำ การอนุรักษ์ และฟื้นฟูแม่น้ำลำคลอง แหล่งน้ำธรรมชาติ ป่าต้นน้ำ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ. (2562).

1.1.7 พลังงานสะอาด (Clean Energy) ได้แก่การเข้าถึงบริการพลังงานสมัยใหม่ที่มี ความน่าเชื่อถือในราคาที่สามารถซื้อหาได้ เพิ่มการใช้พลังงานทดแทน และใช้พลังงานอย่างมี ประสิทธิภาพ เป็นต้น เช่น การส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนจากขยะ ชีวมวล ชีวภาพ ก๊าซชีวภาพ พลังน้ำขนาดเล็ก พลังงานลม พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานความร้อนใต้พิภพ ส่งเสริมสนับสนุน การศึกษาพัฒนาการด้านพลังงาน การสนับสนุนการผลิตไฟฟ้า การผลิตไฟฟ้าใช้ การพัฒนาระบบ ผลิตไฟฟ้าแบบผสมผสาน การส่งเสริมกิจกรรมหรือโครงการด้านพลังงานทดแทน การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร และองค์ความรู้ การฝึกอบรม ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจด้านพลังงาน เพื่อสร้างจิตสำนึกและเข้าถึงองค์ความรู้และการนำมาประยุกต์ใช้ การตั้งศูนย์เรียนรู้ด้านพลังงาน การ สร้างความร่วมมือกับเครือข่ายด้านพลังงาน (กรมพัฒนาพลังงานและอนุรักษ์พลังงาน, 2558)

1.1.8 การสร้างงานและการเติบโตทางเศรษฐกิจ (Good Jobs and Economic Growth) ได้แก่ การส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน การยกระดับเทคโนโลยี และนวัตกรรม ส่งเสริมนโยบายการพัฒนาที่สนับสนุนกิจกรรมที่มีผลิตภาพ ความสร้างสรรค์และ นวัตกรรม การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก การเข้าถึงบริการทางการเงิน พัฒนา ประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร และตัดความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับการทำลายสิ่งแวดล้อม การจ้าง งานและการมีงานที่สมควรสำหรับทุกเพศทุกวัยรวมถึงบุคคลทุพพลภาพ ลดสัดส่วนเยาวชนที่ไม่มีงาน ทำและที่ไม่มีการศึกษา ลดปัญหาการบังคับแรงงานและการค้ามนุษย์ การใช้แรงงานเด็ก การปกป้อง สิทธิแรงงานและส่งเสริมความปลอดภัยในการทำงาน เป็นต้น เช่นกิจกรรมการส่งเสริมอาชีพลูกจ้างที่ สูญเสียอวัยวะ การเตรียมความพร้อมแก่แรงงาน การให้บริการจัดหางานแก่คนพิการ การนัดพบ ตลาดแรงงาน การมีกองทุนให้ผู้รับงานไปทำที่บ้าน การแก้ปัญหาความเดือนร้อนด้านอาชีพ การพัฒนาทักษะด้านอาชีพ การจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน การพัฒนาฝีมือแรงงานในวิสาหกิจชุมชน และผู้มีรายได้น้อย การจ้างงานคนพิการ การวิจัยและพัฒนาการสร้างผู้ประกอบการเยาวชน การอบรมความรู้ก้นกฎระเบียบต่าง ๆ แก่ผู้ประกอบการ การพัฒนาเกษตรปราชญ์ (สำนักงาน ปลัดกระทรวงแรงงาน, 2562)

1.1.9 นวัตกรรมและโครงสร้างพื้นฐาน (Innovation and Infrastructure) ได้แก่ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพ มีความเชื่อถือได้ มีความทนทานและยั่งยืน ที่สามารถเข้าถึง ได้อย่างเท่าเทียม ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน การเข้าถึงบริการทางการเงิน ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร เพิ่มการวิจัยและยกระดับการใช้ เทคโนโลยีอุตสาหกรรมที่สะอาดและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น เช่น การวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมและเทคโนโลยี การจัดการของเสียและมลพิษ ด้านพลังงาน ด้านวิศวกรรม ด้านเทคโนโลยีชีวภาพ ด้านวัสดุศาสตร์ เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ, 2554)

1.1.10 การลดความไม่เสมอภาค (Reduced Inequalities) ทั้งภายในและระหว่างประเทศ ได้แก่ ด้านสังคม รายได้ เศรษฐกิจ การเมือง โดยไม่คำนึงถึง เพศ ร่างกาย เชื้อชาติ ศาสนา ชาติพันธุ์ เป็นต้น ทั้งทางด้านกฎหมาย นโยบาย การปฏิบัติ เป็นต้น เช่น การสนับสนุนทุนการศึกษานักเรียนยากจนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล การให้ทุนการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น การส่งเสริมด้านสุขอนามัย การส่งเสริมทักษะและความรู้ในการประกอบอาชีพ การสนับสนุนด้านการตลาด การจัดการรายได้ และหนี้สิน การสนับสนุนปัจจัยด้านที่อยู่อาศัยและสาธารณสุข (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

1.1.11 ชุมชนและเมืองที่ยั่งยืน (Sustainable Cities and Communities) ได้แก่ การเข้าถึงที่อยู่อาศัยและบริการพื้นฐานที่เพียงพอ ปลอดภัย และสามารถจ่ายได้ การยกระดับชุมชนแออัด การเข้าถึงระบบคมนาคมขนส่งสาธารณะ ยกระดับการพัฒนาเมือง โดยการวางแผนและการบริหารจัดการการตั้งถิ่นอาศัยอย่างมีส่วนร่วม และปกป้องคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติจากการพัฒนาที่อยู่อาศัย และผลกระทบทางลบของเมือง การเข้าถึงพื้นที่สาธารณะสีเขียว เป็นต้น เช่น การสร้างและพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชุมชน การส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ การถ่ายทอดองค์ความรู้ในชุมชน การส่งเสริมผู้ประกอบการระดับชุมชน การให้ความรู้ในการบริหารจัดการทางการเงินแก่ชุมชนและครัวเรือน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

1.1.12 การบริโภคอย่างรับผิดชอบ (Responsible Consumption) ได้แก่ การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ลดขยะและการสูญเสียในกระบวนการผลิต การมีกระบวนการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในการจัดการสารเคมีและของเสียที่เกิดขึ้นตลอดวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ การป้องกัน การลด การนำกลับมาใช้ใหม่ การใช้ซ้ำ เป็นต้น เช่น การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ดิน น้ำ ป่า และทะเล การอนุรักษ์พันธุกรรมทั้งพืช สัตว์ จุลินทรีย์ และภูมิปัญญาท้องถิ่น การเพิ่มมูลค่าทรัพยากร การวิจัยและพัฒนาต่อยอดทางธุรกิจ การจัดการขยะ การจัดการของเสีย การส่งเสริมการลดก๊าซเรือนกระจก การส่งเสริมสินค้าหลากหลายและหลากหลายสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมเกษตรธรรมชาติ เกษตรผสมผสาน เกษตรอินทรีย์ เกษตรทฤษฎีใหม่ การสนับสนุนการพัฒนาปุ๋ยอินทรีย์ การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การสร้างการตระหนักในการบริโภค การเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการดำรงชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน การอนุรักษ์พลังงาน การส่งเสริมการลดการใช้พลังงานน้ำมัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

1.1.13 การปกป้องโลก (Protect the Planet) ได้แก่ การสร้างความตระหนัก พัฒนาการศึกษาศึกษา และขีดความสามารถในการลดปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การปรับตัวและเตือนภัยล่วงหน้า การลดผลกระทบ เป็นต้น เช่น การส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน การอนุรักษ์พลังงาน การผลิตพลังงานจากของเสีย การให้ความรู้ในการรับมือกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ การถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การสนับสนุนการศึกษาวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติ การสร้างความร่วมมือกับชุมชนในการลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติ การพัฒนาระบบเตือนภัยพิบัติ การอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติ การรณรงค์

การปลูกป่า ยุติการเผาป่า และการคัดแยกขยะ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

1.1.14 การอนุรักษ์ทางทะเล (Lift Below Water) ได้แก่ การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน ลดและป้องกันมลพิษทางทะเลรวมถึงระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง การร่วมมือด้านทางวิทยาศาสตร์ทางทะเล การทำประมงอย่างยั่งยืน การจัดการการท่องเที่ยวทางทะเลที่ยั่งยืน เป็นต้น เช่น การจัดกิจกรรมอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเล การจัดการขยะทะเลและชายฝั่ง การส่งเสริมและสนับสนุนการให้ความรู้ การเสริมสร้างเครือข่ายอาสาสมัคร การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชน การทำสื่ออนุรักษ์ทางทะเล การอนุรักษ์สัตว์ทะเลหายาก ปะการัง หญ้าทะเล การศึกษาและวิจัยด้านทรัพยากรทางทะเล การส่งเสริมการมีส่วนร่วมการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, 2562)

1.1.15 การอนุรักษ์ทางบก (Lift on Land) ได้แก่ การปกป้อง ฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางบกอย่างยั่งยืน เช่น ป่าไม้ ดิน แหล่งน้ำจืด ภูเขา พื้นที่ชุ่มน้ำ โดยมีการบริหารจัดการอย่างยั่งยืน ป้องกันการเสื่อมโทรมและการกลายสภาพดินและน้ำ การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศ การคุ้มครองและหยุดการล่า การขนย้ายชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ป่าที่ผิดกฎหมาย เป็นต้น เช่น การปลูกและฟื้นฟูป่าและสัตว์ป่า การส่งเสริมการปลูกไม้มีค่าทางเศรษฐกิจ เช่น ไม้สัก ไม้มะค่า ไม้พะยุง การทำวนเกษตร ธนาคารต้นไม้ การส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรม การสร้างมูลค่าเพิ่มจากไม้ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การอนุรักษ์พันธุกรรมพืช สัตว์ และจุลินทรีย์ การส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดิน การอนุรักษ์ทรัพยากรดิน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

1.1.16 ความสงบสุขและความยุติธรรม (Peace and Justice) ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขเพื่อ การพัฒนาที่ยั่งยืน เข้าถึงความยุติธรรม ได้แก่ การลดความรุนแรงและการตายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรง การทรมาน การใช้ประโยชน์อย่างไม่ถูกต้อง การค้ามนุษย์ การใช้ความรุนแรงในเด็กและสตรี ส่งเสริมนิติธรรมและการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกัน การลดอาวุธและอาชญากรรม การทุจริตรับสินบนและความโปร่งใส เป็นต้น เช่น การเสริมสร้างความปรองดองและการอยู่ร่วมกัน สิทธิและหน้าที่ตามระบบประชาธิปไตย การให้ความรู้เกี่ยวกับคุกคามต่าง ๆ การปลูกจิตสำนึกเกี่ยวกับวินัย ความโปร่งใส ความซื่อสัตย์สุจริต และความยุติธรรม คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบต่อสังคม การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ธรรมาภิบาล การรณรงค์ปลูกฝังจิตสำนึกและความตระหนักถึงโทษภัยและผลกระทบของการทุจริต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

1.1.17 ความร่วมมือ (Partnerships for the Goals) การสร้างความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่ ความร่วมมือด้านทรัพยากรทางการเงิน การสนับสนุน เพื่อพัฒนาความสามารถในการเก็บภาษีและรายได้อื่น ๆ การช่วยเหลือการจัดการหนี้สินระยะยาวที่ยั่งยืนของประเทศกำลังพัฒนาด้านการก่อหนี้ การบรรเทาหนี้ การปรับโครงสร้างหนี้ การแก้ไขปัญหาหนี้ของประเทศยากจน และการส่งเสริมการลงทุนในประเทศพัฒนาน้อยที่สุด เป็นต้น เช่น การขยายความร่วมมือทางการค้าและการลงทุน การพัฒนาความเชื่อมโยงคมนาคมขนส่ง โทรคมนาคม โลจิสติกส์ทางบก ทางน้ำทาง

อากาศ การพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวชายแดน เช่น ระเบียงเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง ระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ ระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก เขตเศรษฐกิจพิเศษอินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย การพัฒนาส่งเสริมการเป็นฐานการประกอบธุรกิจบริการ การลงทุนในภูมิภาค ส่งเสริมการลงทุนของผู้ประกอบการไทยในต่างประเทศ การเปิดประตูการค้าและพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและนานาประเทศ การมีส่วนร่วมในองค์การระหว่างประเทศในการพัฒนาที่ยั่งยืน การมีบทบาทในการช่วยเหลือประเทศที่กำลังพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

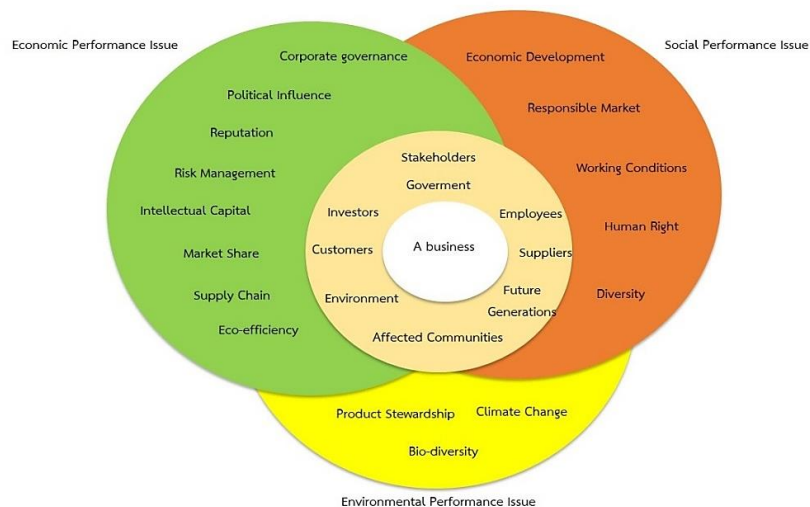
เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติดังกล่าว มีประเด็นสำคัญที่เชื่อมโยงไปสู่ความรับผิดชอบต่อสังคมที่เกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจ โดยสามารถสรุปได้ 4 ด้านดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อด้านการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของมนุษย์ เช่น
2. ความรับผิดชอบต่อด้านสังคม
3. ความรับผิดชอบต่อด้านเศรษฐกิจ
4. ความรับผิดชอบต่อด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สมคิด บางโม (2558) ได้ให้ความเห็นว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมมีขอบเขตที่กว้าง และจำแนกความรับผิดชอบต่อสังคมในการประกอบธุรกิจออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อชุมชน
2. ความรับผิดชอบต่อด้านกฎหมาย
3. ความรับผิดชอบต่อด้านเศรษฐกิจ
4. ความรับผิดชอบต่อด้านสิ่งแวดล้อม
5. ความรับผิดชอบต่อด้านความมั่นคง

1.2 องค์การพัฒนาอุตสาหกรรมขององค์การสหประชาชาติ (United Nations Industrial Development Organization, 2002) ให้ความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility) คือแนวคิดในการจัดการองค์การในด้านต่าง ๆ รวมถึงด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมทั้งต่อการดำเนินธุรกิจและต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สามารถบรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งสามารถตอบสนองความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสังคม และช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่แข็งแกร่งของธุรกิจ และได้แสดงความคิดเห็นเน้นถึงประเด็นความรับผิดชอบต่อที่ส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจในวงกว้างดังนี้

ภาพที่ 2 ประเด็นความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การพัฒนากอุตสาหกรรมขององค์การสหประชาชาติ
ที่มา: United Nations Industrial Development Organization (2002).

องค์การพัฒนากอุตสาหกรรมของสหประชาชาติ (United Nations Industrial Development Organization, 2002) ได้เน้นประเด็นความรับผิดชอบต่อสังคม (Focus of Accountability) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ประเด็นประสิทธิภาพด้านเศรษฐกิจ (Economic Performance Issue) ได้แก่ บรรษัทภิบาล (Corporate Governance) อิทธิพลทางการเมือง (Political Influence) ชื่อเสียง (Reputation) การจัดการความเสี่ยง (Risk Management) ทักษะทางปัญญา (Intellectual Capital) ส่วนแบ่งตลาด (Market share) โซ่อุปทาน (Supply Chain) และประสิทธิภาพเชิงนิเวศ (Eco Efficiency)

2. ประเด็นประสิทธิภาพด้านสังคม (Social Performance Issue) ได้แก่ การพัฒนาเศรษฐกิจ (Economic Development) ความรับผิดชอบต่อด้านการตลาด (Responsible Market) สภาพการทำงาน (Working Condition) สิทธิมนุษยชน (Human Rights) ความหลากหลาย (Diversity)

3. ประเด็นประสิทธิภาพด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Performance Issue) ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (climate change) ความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity) และการดูแลกระบวนการผลิต (Production Stewardship)

4. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders Issue) ได้แก่ นักลงทุน (Investors) ลูกค้า (Customers) สิ่งแวดล้อม (The Environment) ชุมชนที่ได้รับผลกระทบ (Affected Communities) คนรุ่นในอนาคต (Future Generation) ซัพพลายเออร์ (Suppliers) แรงงาน (Employees) รัฐบาล (Government)

ประเด็นดังกล่าวถือเป็นสิ่งแวดล้อมทางธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดไตรกำไรสุทธิ (Triple Bottom Line) ของจอร์น เอลคิงตัน (John Elkington อ้างถึงใน สถาบันพัฒนาธุรกิจอย่างยั่งยืน, 2556) ดังนี้

ภาพที่ 3 แนวคิดไตรกำไรสุทธิ
ที่มา: สถาบันพัฒนาธุรกิจอย่างยั่งยืน (2556)

แนวคิดดังกล่าวให้ความสำคัญกับการมองคุณค่าและประเมินความสำเร็จขององค์กรใน 3 ด้านคือด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงการประกอบธุรกิจด้วยความโปร่งใส มีธรรมาภิบาล ที่จะสนับสนุนให้องค์กรสามารถประเมินความเสี่ยงและตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การการค้าโลก

องค์การการค้าโลก (World Trade Organization, 2018) ในการประชุมคณะกรรมการการค้าและการลงทุนขององค์การการค้าโลกว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม ในเดือนเมษายน ค.ศ. 2018 ในหัวข้อประเด็นความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility: CSR) เกี่ยวกับเนื้อหาและขอบเขตทางธุรกิจในรูปแบบในบริบทธุรกิจระหว่างประเทศ โดยพิจารณาว่าเป็นความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคม ประเด็นที่เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติคือ สิทธิมนุษยชน (Human Right) สิ่งแวดล้อม (Environment) แรงงาน (Labour) และการทุจริต (Corruption) ถึงแม้จะเป็นที่ยอมรับในระดับสากล แต่ก็ไม่ใช่กฎหมายบังคับใช้กับธุรกิจ เป็นการปฏิบัติด้วยความสมัครใจ สิ่งสำคัญคือควรตระหนักว่าการมีความรับผิดชอบต่อสังคมนั้นไม่ใช่แค่การตอบสนองต่อความคาดหวังทางกฎหมาย แต่ยังเป็นเรื่องทุนมนุษย์ สิ่งแวดล้อม และความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเป็นส่วนหนึ่งของการประกอบธุรกิจ มีกำไรจากชื่อเสียงจากภาพลักษณ์ที่ดีในระยะยาว และยังก่อให้เกิดแรงบันดาลใจและการยอมรับด้านจริยธรรมจากสังคม

สรุปสาระสำคัญของหลักการสำคัญขององค์การการค้าโลก ดังนี้ (กระทรวงพาณิชย์, 2555)

1. การใช้มาตรการทางการค้าระหว่างประเทศโดยไม่เลือกปฏิบัติ และให้การปฏิบัติต่อสินค้าจากประเทศสมาชิกอย่างเท่าเทียมกัน และโปร่งใส

2. ห้ามใช้มาตรการจำกัดการนำเข้าและส่งออกทุกชนิด ยกเว้นในกรณีที่ได้รับการยกเว้น เช่น การแก้ไขการขาดดุลระหว่างประเทศ การรักษาสุขภาพคน สัตว์ และพืช ศีลธรรมอันดี และความมั่นคง

3. การส่งเสริมการแข่งขันทางการค้าที่เป็นธรรม

4. ส่งเสริมการพัฒนาและปฏิบัติรูปเศรษฐกิจ

5. มีกระบวนการยุติข้อพิพาททางการค้า

6. การให้สิทธิพิเศษแก่ประเทศที่กำลังพัฒนา

หลักการสำคัญขององค์การการค้าโลก คือแนวคิดที่มุ่งเน้นในเรื่องเศรษฐกิจโลกเป็นสำคัญ ประเด็นสำคัญคือ ความเท่าเทียม ความโปร่งใส ความเป็นธรรม และการช่วยเหลือประเทศที่ด้อยกว่า ในการค้าระดับโลก และประเด็นสำคัญที่เป็นยอมรับในระดับสากลคือ สิทธิมนุษยชน แรงงาน สิ่งแวดล้อม และการคอร์รัปชัน

แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมของธนาคารโลก

ธนาคารโลก (The World Bank, 2011) ได้รายงานความคิดเห็นภาคเอกชนที่ได้รับอนุญาตเปิดเผยต่อสาธารณะเรื่อง corporate Social Responsibility: Private Self-Regulation is Not Enough ของบริษัทเงินทุนระหว่างประเทศ หรือ International Finance Corporation (IFC) สถาบันการเงินในเครือของธนาคารโลก (World Bank Group) ให้ความเห็นว่าการรับผิดชอบต่อสังคมกลายเป็นส่วนหนึ่งของภูมิทัศน์โลกที่ปฏิบัติตามข้อตกลงขององค์การสหประชาชาติ ในรายงานดังกล่าวได้อ้างถึงผลการศึกษามากซ์คูแซง (Michel Doucin) ให้ความเห็นว่าการรับผิดชอบต่อสังคมมีการตีความที่แตกต่างกัน และมีลักษณะเป็นกฎสากล โดยมุ่งไปที่ป้องกันความเสี่ยงจากปัญหาการประท้วงของประชาชนเช่น ความไม่พอใจในการบริหารประเทศและเศรษฐกิจที่สร้างความเสียหายต่อสังคมเช่น ปัญหาวิกฤตทางการเงิน วิกฤตหนี้สิน ความไม่เท่าเทียมกันทางสังคม การว่างงาน สภาพการทำงาน ความมั่นคง การทุจริต ธรรมภิบาล และสิทธิมนุษยชน ที่เปิดโอกาสให้มีการกำหนดความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของประชาชนและส่งเสริมคุณค่าของสินค้า เช่น มาตรฐาน ISO 26000 เป็นต้น

ธนาคารโลกได้ระบุองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคม 6 ประเด็นคือ 1) สิ่งแวดล้อม 2) แรงงาน 3) สิทธิมนุษยชน 4) การมีส่วนร่วมของชุมชน 5) มาตรฐานการดำเนินธุรกิจ 6) การตลาด (สุดาว เลิศวิสุทธิไพบูลย์, 2550) สอดคล้องกับแนวคิดการเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมของ Boston College Center for Corporate Citizenship ดังนี้

ภาพที่ 4 การเป็นพลเมืองดีของสังคม (Corporate Citizenship)

ที่มา: Boston College Center for Corporate Citizenship อ้างถึงใน สถาบันพัฒนาธุรกิจอย่างยั่งยืน (2556)

แนวคิดการเป็นพลเมืองดีของสังคมของ Boston College Center for Corporate Citizenship ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการคือ (สถาบันพัฒนาธุรกิจอย่างยั่งยืน, 2556)

1. การบูรณาการแนวคิดการเป็นพลเมืองดีของสังคมรวมเข้าในนโยบาย (Policies) หลักการ (Principles) พันธกิจ (Mission) และคุณค่า (Values) ขององค์การ
2. การเข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชน (Community) ในการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การ
3. การดำเนินธุรกิจ (Operation) อย่างมีความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ความปลอดภัย สุขภาพ และสิทธิมนุษยชนของแรงงาน
4. การพัฒนาสินค้าและบริการ (Products and Service) ที่เป็นมิตรต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

ธนาคารโลก (The World Bank, 2002 อ้างถึงใน จิรประภา อัครบวร, ประยูร อัครบวร, 2552) ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับบทบาทของภาครัฐในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม 4 บทบาท คือ

1. บทบาทในการกำหนดกรอบแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมให้แก่ภาคธุรกิจ เช่น ในประเทศไทย กระทรวงอุตสาหกรรมได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการ (Corporate Social Responsibility, Department of Industrial Works : CSR-DIW) พ.ศ. 2563 (กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม, 2563)
2. บทบาทในการส่งเสริม กระตุ้น จูงใจ และสนับสนุนการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ เช่น สนับสนุนทุนวิจัยศึกษา การฝึกอบรม เป็นต้น
3. บทบาทในการสร้างความร่วมมือและเป็นศูนย์กลางการพัฒนาด้านความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมภาคธุรกิจ (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2561) ในการส่งเสริมให้ภาคธุรกิจมีส่วนรับผิดชอบต่อสังคม

4. บทบาทในการรับรอง เช่น การรับรองการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมโรงงานอุตสาหกรรมว่าด้วยว่าด้วยการแสดงความรับผิดชอบของโรงงานอุตสาหกรรมต่อสังคม (กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม, 2563)

ธนาคารโลก (The World Bank, 2011) ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับความหลากหลายของการตีความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคม เช่นในประเทศจีน การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อสร้างความปรองดองในสังคมและพัฒนาภาพลักษณ์ของประเทศสู่สากล ประเทศเดนมาร์ก ความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นวิธีการกำหนดคุณภาพสำหรับอุตสาหกรรมเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันกับธุรกิจต่างชาติ ประเทศอินเดีย ความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นเครื่องมือเพื่อควบคุมความสงบเรียบร้อยในสังคม ในขณะที่ระบบการศึกษามองว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นวิธีการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ผู้ถือหุ้น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สังคม สิ่งแวดล้อม อื่น ๆ และเพิ่มผลกำไรในระยะยาวสูงสุด

ผลงานของ โฮวาร์ด อาร์ โบเวน (Howard R.Boven) นักเศรษฐศาสตร์ ชาวคริสเตียน (The World Bank, 2011) ในผลงานหนังสือเรื่อง ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักธุรกิจ (Responsibilities of the Businessman) กล่าวว่า ในประเทศสหรัฐอเมริกา ความรับผิดชอบต่อสังคมได้รับแรงบันดาลใจความเชื่อทางศาสนาที่เริ่มจากสภาคริสตจักรในอเมริกา จากจิตสำนึกที่ว่าความร่ำรวยของนักธุรกิจเป็นผลมาจากการทำงานหนักของคนจนของทุนนิยม ในประเทศอินเดีย หลักการทางธุรกิจที่ตรงไปตรงมา การดูแลผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นและสวัสดิภาพของพนักงานและครอบครัว การมอบทุนด้านการศึกษา โรงพยาบาล และช่วยเหลือสาธารณะประโยชน์ของสังคมในลักษณะเป็นการบริการทางสังคม

ความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นวิธีเชิงกลยุทธ์การจัดการของธุรกิจเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของผู้บริโภค สังคม และสิ่งแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจในฐานะการดำเนินงานปัจจุบันและอนาคต และปกป้องชื่อเสียงและมูลค่าของธุรกิจ เป็นบทบาทหน้าที่ทางธุรกิจที่ต้องกระทำ และยังมี การให้ความหมายที่แตกต่างกันตามบริบททางสังคมของแต่ละประเทศ อาจสรุปประเด็นที่สำคัญคือ ประเด็นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน สังคม สิ่งแวดล้อม แรงงาน ลูกค้า ผู้บริโภค ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นต้น โดยในแต่ละประเทศมีแนวทางปฏิบัติที่แตกต่างตามอิทธิพลที่ได้รับจากแนวคิด ค่านิยมของสังคม ความเชื่อ และศาสนา

แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน

องค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน (International Organization for Standardization, 2020) ได้พัฒนามาตรฐานสากลเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมสำหรับธุรกิจ และองค์การ ที่เรียกว่า ISO 26000 Social Responsibility หรือมาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือองค์การธุรกิจต่าง ๆ สามารถบรรลุความรับผิดชอบต่อสังคมและมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่ยั่งยืนของสังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม กฎหมาย การเมือง และความหลากหลายที่สอดคล้องกับบรรทัดฐานสากล โดยประโยชน์ที่จะได้รับเช่น ความได้เปรียบในการแข่งขันทางธุรกิจ ชื่อเสียงภาพลักษณ์ ดึงดูดและรักษามูลค่า ลูกค้า ผู้ใช้สินค้า

และบริการ บำรุงขวัญกำลังด้านคุณธรรมของแรงงาน ความมั่นคง และ ผลผลิต สร้างการรับรู้ของ นักลงทุน เจ้าของ ผู้สนับสนุน ผู้บริจาค และสถาบันการเงิน และสร้างสัมพันธ์กับองค์การธุรกิจอื่น รัฐบาล สื่อมวลชน ซัพพลายเออร์ ลูกค้า และชุมชน มีแนวคิดประกอบด้วยดังนี้

ภาพที่ 3 แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน
ที่มา: International Organization for Standardization (2020)

แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน ประกอบด้วย ประเด็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม จำนวน 7 หลักการ โดยมีองค์การ (Organization) เป็นศูนย์กลางในการดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งแนวคิดดังกล่าวได้มาเป็น มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคม หรือ มอก. 26000 – 2553 ของ ประเทศไทยดังนี้ (สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, 2554)

1. ธรรมนูญขององค์การ (Organization Governance) การจัดให้มีการบริหารจัดการ ทั้งภายในและภายนอกองค์การที่เป็นธรรม ความถูกต้อง เสมอภาคและเท่าเทียมกัน มีความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นต้น

2. สิทธิมนุษยชน (Human Rights) การเคารพและตระหนักถึงความสำคัญสิทธิมนุษยชน สิทธิสากล สิทธิตามกฎหมาย สิทธิทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม สิทธิที่เป็นบรรทัดฐาน และสิทธิ มนุษยชนระหว่างประเทศ เป็นต้น

3. การปฏิบัติด้านแรงงาน (Labour Practice) การมีมาตรฐานเกี่ยวกับการปฏิบัติด้าน แรงงาน เช่น การไม่บังคับใช้แรงงาน การเคารพสิทธิต่าง ๆ ของแรงงาน การปฏิบัติเกี่ยวกับใช้แรงงาน เด็ก การมีส่วนร่วมของแรงงานและการมีส่วนร่วมในการดูแลแรงงาน แรงงานสัมพันธ์ การพัฒนา แรงงาน สภาพการทำงาน และการปกป้องแรงงานทางสังคม การปฏิบัติด้านสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงาน การเลิกจ้าง การจ่ายค่าตอบแทน เป็นต้น

4. สิ่งแวดล้อม (Environment) การมีมาตรฐานและความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม การเตรียมวิธีการป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การจัดการด้านการปล่อยมลพิษ การควบคุม มลพิษ ความเสี่ยงต่อสิ่งแวดล้อม การกำจัดของเสีย การออกแบบและคำนึงถึงวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ กระบวนการผลิตที่สะอาดเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การใช้

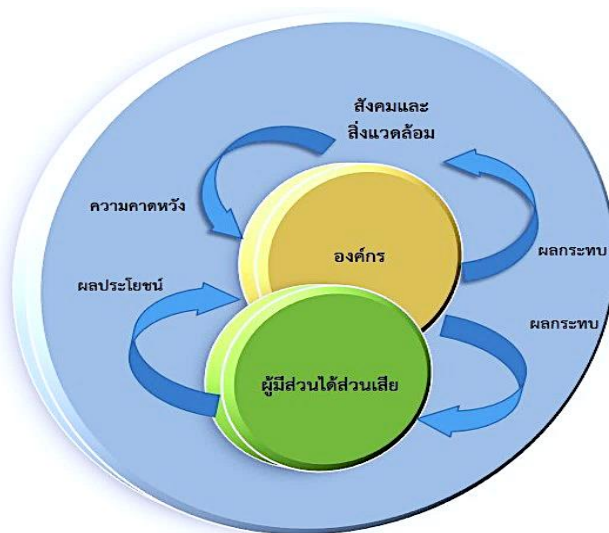
เทคโนโลยีการผลิตที่ยั่งยืน และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

5. การปฏิบัติการดำเนินงานที่เป็นธรรม (Fair Operating Practices) การปฏิบัติอย่างเป็น ธรรม เท่าเทียม ต่อพนักงาน แรงงาน ลูกค้า คู่แข่ง หน่วยงานภาครัฐ หุ่นส่วน ชีพพลายเออร์ องค์กร ธุรกิจอื่น และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน การให้และรับสินบน การยกยอก การฉ้อโกง การปกปิด การฟอกเงิน การขัดขวางแทรกแซงกระบวนการยุติธรรม การมีอิทธิพลการค้า การแข่งขันอย่างยุติธรรม เช่น ราคา การประมูล การมีส่วนร่วมและการแสดงความรับผิดชอบทางการ เมือง และส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมในห่วงโซ่อุปทาน เป็นต้น

6. ปัญหาของลูกค้า (Customer Issue) การมีความรับผิดชอบต่อลูกค้าและผู้บริโภค เช่น การให้ข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นธรรม และเป็นกลาง การปกป้องสุขภาพและความปลอดภัยของผู้บริโภค การทำการตลาดที่เป็นธรรม การบริการลูกค้า การบริโภคที่ยั่งยืน การป้องกันข้อมูลและความเป็น ส่วนตัวของผู้บริโภค แก้ไขข้อร้องเรียนและระงับข้อพิพาท เป็นต้น

7. การมีส่วนร่วมกับชุมชนและพัฒนา (Community Involvement and Development) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนที่ช่วยให้ชุมชนสามารถประยุกต์ความรู้ ทักษะ และเทคโนโลยี การส่งเสริมและเผยแพร่เทคโนโลยี และภูมิปัญญาชุมชนท้องถิ่น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูล เป็นต้น

มาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน เป็น หลักการที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างองค์การ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสังคม สอดคล้องแนวคิดมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มอก. 26000 - 2553 ดังนี้ (สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, 2554)

ภาพที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์การ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสังคม
ที่มา: สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (2554)

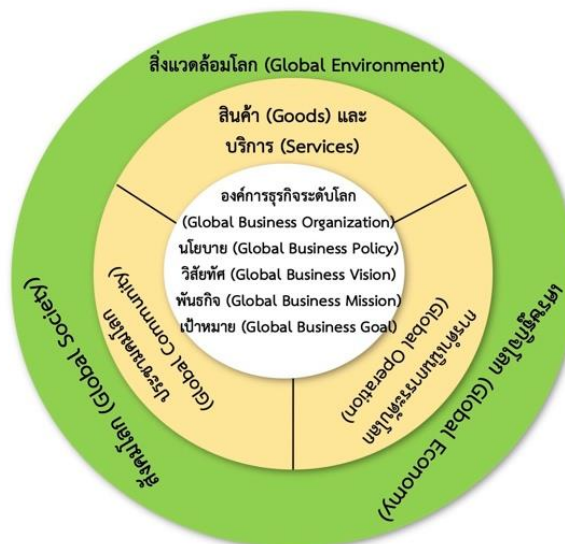
องค์การควรยอมรับถึงความสำคัญของความรับผิดชอบสังคม คือคำนึงถึงผลกระทบและประโยชน์ระหว่างองค์การกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผลกระทบและความคาดหวังระหว่างองค์การกับสังคม รวมถึงผลกระทบและประโยชน์ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสังคม

การสังเคราะห์ประเด็นสำคัญ

แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การสหประชาชาติ องค์การพัฒนาอุตสาหกรรมของสหประชาชาติ องค์การการค้าโลก ธนาคารโลก และองค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน มีทั้งประเด็นที่แตกต่างกันและประเด็นที่สอดคล้องกันที่เกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจ โดยแบ่งได้เป็น 3 มิติคือ มิติด้านสังคม มิติด้านเศรษฐกิจ และมิติด้านสิ่งแวดล้อม โดยมิติด้านสังคม ได้แก่ การพัฒนาทุนมนุษย์ การพัฒนาการศึกษา สิทธิมนุษยชน ความเสมอภาค ร่วมถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมโลก มิติด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ มาตรฐานคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้าและบริการ การผลิต การดำเนินการ การปฏิบัติด้านแรงงาน และมิติด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การปกป้อง ฟื้นฟู และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและพลังงาน และการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศของโลก

การบูรณาการแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมระดับโลก

แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมระดับโลก มีแนวคิดดังนี้

ภาพที่ 5 แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมระดับโลก

ที่มา: รังสรรค์ ลิเปี้ยว (2564)

แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมระดับโลก ประกอบด้วย 7 ประการ ดังนี้

1. การกำหนดแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมในการประกอบธุรกิจระดับโลกขององค์การธุรกิจ (Global Business Organization) โดยการสอดแทรกในนโยบายธุรกิจระดับโลก (Global

Business Policy) วิสัยทัศน์ธุรกิจระดับโลก (Global Business Vision) พันธกิจระดับโลก (Global Business Mission) เป้าหมายธุรกิจระดับโลก (Global Business Goal) โดยการสร้างคุณค่าร่วมกัน (Shared Value) ระหว่างคุณค่าขององค์กร (Corporate Value) กับคุณค่าของสังคมโลก (world Society Values)

ภาพที่ 6 คุณค่าร่วมกันระหว่างองค์กรกับสังคม
ที่มา: สถาบันพัฒนาธุรกิจอย่างยั่งยืน (2556)

2. การมีความรับผิดชอบต่อด้านการผลิตสินค้าและบริการ (Goods and Service) ที่มีคุณภาพ ปลอดภัยต่อผู้บริโภคทั่วโลก มีมาตรฐานระดับสากล คำนึงถึงสิทธิมนุษยชนระดับสากล พัฒนาระบบการผลิตสินค้าและบริการที่มีมาตรฐานระดับสากล และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของโลก

3. การมีความรับผิดชอบต่อดำเนินธุรกิจระดับสากล (Global Operation) คำนึงถึงความเสมอภาค ความเท่าเทียม การไม่เลือกปฏิบัติหรือแบ่งแยกเพศ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา สีผิว เป็นต้น มีมาตรฐานปฏิบัติที่ดีต่อแรงงานระดับสากล คำนึงถึงสิทธิมนุษยชนระดับสากล มีบรรษัทภิบาลระดับสากล ดำเนินธุรกิจด้วยความโปร่งใส การต่อต้านการคอร์รัปชันระดับสากล และการสร้างความร่วมมือทางธุรกิจในระดับสากล

4. การมีส่วนร่วมกับประชาคมโลก (Global Community) ในการส่งเสริมการสร้างความร่วมมือและพัฒนาความสัมพันธ์อันดีในการอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เช่น การร่วมมือกับประชาคมโลกในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การเคารพและปฏิบัติตามหลักการและกติกาสากล

5. การมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของโลก (Global Environment) ในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ ของโลกร่วมกันอย่างยั่งยืน การร่วมมือกับประชาคมโลกในการปกป้องฟื้นฟู และอนุรักษ์ธรรมชาติทั้งทางบกและทางทะเลของโลก การร่วมมือในการแก้ไขปัญหาโลกร้อน ขยะพลาสติก สารเคมี การลดการปล่อยก๊าซคาร์บอน ก๊าซเรือนกระจก และการร่วมมือกับภัยพิบัติธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก การอนุรักษ์การใช้พลังงาน การใช้พลังงานทดแทน พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานสะอาด การใช้พลังงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

6. การมีความรับผิดชอบต่อสังคมโลก (Global Society) ในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในระดับสังคมโลก ทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม เช่น การพัฒนาทุนมนุษย์ การส่งเสริมโอกาสทางการศึกษา แก่ผู้ด้อยโอกาส การพัฒนาอาชีพและสร้างรายได้ การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคการปฏิบัติเท่าเทียม การไม่เลือกปฏิบัติโดยแบ่งแยกเพศ เชื้อชาติ ศาสนา สีผิว การส่งเสริมด้านมนุษยธรรม การพัฒนาสังคม การเคารพต่อกฎหมายระหว่างประเทศ

7. การมีความรับผิดชอบต่อเศรษฐกิจโลก (Global Economy) ได้แก่ การผลิตสินค้าและบริการที่มีมาตรฐานทั้งด้านคุณภาพและความปลอดภัยต่อผู้บริโภคทั้งภายในและภายนอกประเทศ และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของโลก การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนากระบวนการผลิต เทคโนโลยี นวัตกรรมที่ส่งเสริมการผลิตที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม การเคารพกติกาและกฎหมายการค้าระหว่างประเทศและในระดับสากล ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาความเจริญด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน การแข่งขันการค้าและการลงทุนอย่างเป็นธรรม การไม่ละเมิดเครื่องหมายการค้า การไม่ละเมิดลิขสิทธิ์หรือทรัพย์สินทางปัญญา สิทธิบัตร และคำนึงถึงผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของโลก

ข้อเสนอแนะ

1. การขยายธุรกิจไปสู่ระดับโลก องค์การธุรกิจควรพิจารณาถึงความแตกต่างบริบทของแต่ละพื้นที่ทั้งบริบทระดับภูมิภาคและบริบทโลก ทั้งนี้เพื่อให้สามารถกำหนดนโยบายด้านความรับผิดชอบต่อสังคมได้สอดคล้องกับความต้องการทั้งสังคมระดับภูมิภาคและสังคมโลก

2. การกำหนดนโยบายความรับผิดชอบต่อสังคมระดับโลก ควรพิจารณากฎและกติกาสากลที่เป็นที่ยอมรับร่วมด้วย เช่น เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ ข้อกำหนดหรือข้อตกลงขององค์การการค้าโลก หรือข้อตกลงของกลุ่มร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และมาตรฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องขององค์กรระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐานประกอบการกำหนดนโยบาย ซึ่งจะช่วยให้สามารถตอบสนองความต้องการได้สอดคล้องกับข้อกำหนดและหลักการขององค์การระดับโลก ซึ่งช่วยประหยัดทรัพยากร ค่าใช้จ่าย และเวลา รวมถึงลดอุปสรรคและความยุ่งยากในดำเนินงาน

3. แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมระดับโลกนี้ เป็นกรอบแนวคิดที่กว้าง ดังนั้นในเชิงปฏิบัติ หากต้องการความจำเพาะเจาะจง สามารถศึกษาหลักการในรายละเอียดของแนวคิดนี้ ในแต่ละประเด็น เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติ

4. กรอบความรับผิดชอบต่อสังคมระดับโลกในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติที่สำคัญคือความรับผิดชอบต่อสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ถือเป็นประเด็นภายนอก และความรับผิดชอบต่อสินค้าและบริการ การดำเนินการ และการปฏิบัติต่อประชาคมโลก เป็นประเด็นภายใน โดยสามารถแสดงความรับผิดชอบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยทางตรงคือการแสดงความรับผิดชอบต่อแต่ละประเด็นโดยตรง และทางอ้อมเช่น การแสดงความรับผิดชอบต่อสินค้าและบริการโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้วย เป็นต้น

บทสรุป

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ เป็นแนวคิดที่มุ่งพัฒนาปัจจัยที่จำเป็น ความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตที่ดีและการใช้ชีวิตร่วมกันของมนุษย์ ที่จะช่วยให้สังคมมนุษย์และสังคม โลกพัฒนาและอยู่ร่วมกันได้อย่างยั่งยืน ในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม จากผลกระทบของ การพัฒนาอุตสาหกรรม เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ เศรษฐกิจ และการค้าโลก

องค์การพัฒนาระหว่างประเทศขององค์การสหประชาชาติ ได้แสดงความเห็นว่าองค์การธุรกิจ ควรมีบทบาทต่อความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ประเด็นเกี่ยวกับเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินธุรกิจ

ธนาคารโลกได้ระบุองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคม 6 ประเด็นคือ 1) สิ่งแวดล้อม 2) แรงงาน 3) สิทธิมนุษยชน 4) การมีส่วนร่วมของชุมชน 5) มาตรฐานการดำเนินธุรกิจ 6) การตลาด

แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน เป็นการสร้างมาตรฐานขององค์การธุรกิจต่อการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ที่ให้ความสำคัญตั้งแต่ การบริหารจัดการองค์การ สังคม สิ่งแวดล้อม และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ครอบคลุมทั่วถึงอย่างมี จริยธรรม เป็นธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม ในแนวทางของการดำเนินการแบบองค์รวมและการพึ่งพา อาศัยซึ่งกันและกันระหว่างธุรกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

การสังเคราะห์ประเด็นสำคัญจากแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การ สหประชาชาติ องค์การพัฒนาระหว่างประเทศของสหประชาชาติ องค์การการค้าโลก ธนาคารโลก และ องค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ 3 มิติคือ มิติด้านสังคม มิติ ด้านเศรษฐกิจ และมิติด้านสิ่งแวดล้อม โดยมิติด้านสังคม ได้แก่ การพัฒนาทุนมนุษย์ การพัฒนา การศึกษา สิทธิมนุษยชน ความเสมอภาค รวมถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมโลก มิติด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ มาตรฐานคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้าและบริการ การผลิต การดำเนินการ การปฏิบัติด้าน แรงงาน และมิติด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การปกป้อง ฟื้นฟู และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การใช้ ทรัพยากรธรรมชาติและพลังงาน และการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศของโลก

การบูรณาการแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมระดับโลก ประกอบด้วย 7 ประการคือ การ กำหนดแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมในการประกอบธุรกิจระดับโลก ความรับผิดชอบต่อสินค้าและ บริการ ความรับผิดชอบต่อการดำเนินการระดับโลก ความรับผิดชอบต่อประชาคมโลก ความ รับผิดชอบต่อสังคมโลก ความรับผิดชอบต่อเศรษฐกิจโลก และความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมโลก ใน เชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติที่คำนึงถึงบริบทโลกและบริบทของสังคมย่อย กฎและกติการะดับ สากลที่เกี่ยวข้องและความต้องการของสังคม

เอกสารอ้างอิง

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. (2562). รายงานประจำปี 2562 กรมทรัพยากรทางทะเลและ ชายฝั่ง. กองยุทธศาสตร์และแผนงาน. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: บริษัท ราไทยเพรส จำกัด.

- กรมพัฒนางานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน. (2558). **แผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก พ.ศ. 2558-2579**. (14-25). กรุงเทพฯ: กระทรวงพลังงาน. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
https://www.dede.go.th/download/files/AEDP2015_Final_version.pdf
(2564, 3 มีนาคม).
- กรมโรงงานอุตสาหกรรม. (2563). **มาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการ**. กระทรวงอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ: พญาพรินตติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2561, 20 พฤศจิกายน). **การจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจจังหวัด**. ที่ พม 0605/ว19095.
- กระทรวงพาณิชย์. (2555). **สรุปสาระสำคัญขององค์การการค้าโลก (WTO)**. นนทบุรี. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.moc.go.th/index.php/2015-11-04-10-05-18/item/wto-22-2555.html>. (2564, 5 มีนาคม)
- กระทรวงสาธารณสุข. (2559). **แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 12**. นนทบุรี. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
https://bps.moph.go.th/new_bps/sites/default/files/HealthPlan12_2560_2564.pdf (2564, 2 มีนาคม).
- คณะกรรมการส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2561, 4 กันยายน). **ข้อเสนอแนะว่าด้วยแนวปฏิบัติด้านการส่งเสริมความเสมอภาคและจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศตามพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558**. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
<http://personnel.ops.go.th/main/index.php/service/gender-equality/256-2018-07-19-03-14-22> (2564, 2 มีนาคม).
- ชุดิพงศ์ คงสันเทียะ. (2560). **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาสังคม**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
<http://portal5.udru.ac.th/ebook/pdf/upload/182i509A695iu65HCn6p.pdf>
(2564, 1 มีนาคม).
- ธนาคารโลก สำนักงานประเทศไทย. (2560). **ประเทศไทยและกลุ่มธนาคารโลก**. กรุงเทพฯ. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
<http://pubdocs.worldbank.org/en/816701560822711048/pdf/WBGTH-Brochure-A4-TH-V1.pdf> (2564, 1 มีนาคม).
- สุดาว เลิศวิสุทธิไพบูลย์. (2550). CSR ทิศทางขององค์กรยุคใหม่. **วารสารความปลอดภัยและสุขภาพ**. 1(1): 40.
- สมคิด บางโม (2558). **จริยธรรมทางธุรกิจ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ เอส เค บุ๊คส์.

- สถาบันพัฒนาธุรกิจอย่างยั่งยืน. (2556). **ความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อความยั่งยืนขององค์กร**. กรุงเทพฯ: สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: https://www.set.or.th/yfs/main/download/YFS2018_ExamReading01.pdf (2564, 4 มีนาคม)
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. (2556). **กรอบยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. (69-85)**. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <http://food.fda.moph.go.th/ltgfdapv/data/Strategy.pdf> (2564, 2 มีนาคม)
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). **รายงานสถานะโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยปี 2554**. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=8141&filename=index (2564, 3 มีนาคม).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564**. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422 (2564, 3 มีนาคม).
- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ. (2562). **แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580. (33-58)**. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <http://www.onwr.go.th/wp-content/uploads/2019/09/แผนแม่บทน้ำ20-ปี-A4-Final.pdf> (2564, 2 มีนาคม)
- สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน. (2562). **แผนแม่บทพัฒนาแรงงานไทย ในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564) ฉบับทบทวนประจำปี พ.ศ. 2562. (6-1 – 6-15)**. กรุงเทพฯ: กระทรวงแรงงาน. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: https://www.mol.go.th/wp-content/uploads/sites/2/2019/12/aephnpthathnaaaerngngaanaithy_5_pii-biibad.pdf (2564, 3 มีนาคม)
- สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. (2564). **องค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน**. กรุงเทพฯ: กระทรวงอุตสาหกรรม. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.tisi.go.th/website/interstandard/iso> (2564, 1 มีนาคม).
- สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. (2554). **มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม มอก. 26000 – 2553**. กรุงเทพฯ: กระทรวงอุตสาหกรรม. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <http://research.rid.go.th/vijais/moa/fulltext/TIS26000-2553.pdf> (2564, 10 มีนาคม).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษา. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1540-file.pdf> (2564, 2 มีนาคม)
-

- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2545). **กรอบประเด็นระดับความคิดเห็นเรื่อง คนจน โอกาสใหม่ในการพึ่งตนเอง**. เอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2545 ความอยู่ดีมีสุขของคนไทย 5 ปี หลังวิกฤตเศรษฐกิจ. 21 มิถุนายน 2545. (17-24).
นนทบุรี: สำนักนายกรัฐมนตรี. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
<https://www.nesdc.go.th/images/content/book22-45.pdf> (2564, 2 มีนาคม)
- สมบัติ กุสุมาลี. (2012). **เศรษฐกิจสร้างสรรค์ จากทุนนิยมทำลายสู่ทุนนิยมสร้างสรรค์ จากจักรวรรดินิยมสู่ทฤษฎีการพึ่งพาและอเมริกาภิวัตน์**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก:
<https://www.tpa.or.th/publisher/pdfFileDownloadS/p092-96.pdf> (2564, 1 มีนาคม).
- สุวิดา ธรรมณวิวงศ์. (2557). **เศรษฐกิจแห่งการอยู่ร่วมกันกับธุรกิจทางเลือก**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/20912/23500> (2564, 1 มีนาคม).
- International Organization for Standardization (2020). **ISO26000 Guidance on Social responsibility**. Geneva. Switzerland. [Online], Available: <https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/store/en/PUB100258.pdf> (2020, 12 June).
- United Nations. (2019). **Sustainable Development Goals**. Geneva. Switzerland. [Online], Available: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/> (2020, 1 October).
- United Nations. (2020). **Sustainable Development Goals**. Geneva. Switzerland. [Online], Available: https://www.un.org/sustainabledevelopment/wp-content/uploads/2019/01/SDG_Guidelines_AUG_2019_Final.pdf (2020, 1 March).
- United Nations Industrial Development Organization (2002). **Corporate social Responsibility**. Geneva. Switzerland. United Nations. [Online], Available: [https://open.unido.org/api/documents/4692413/download/CORPORATE%20SOCIAL%20RESPONSIBILITY%20-%20IMPLICATIONS%20FOR%20SMALL%20AND%20MEDIUM%20ENTERPRISE%20IN%20DEVELOPING%20COUNTRIES%20\(22727.en\)](https://open.unido.org/api/documents/4692413/download/CORPORATE%20SOCIAL%20RESPONSIBILITY%20-%20IMPLICATIONS%20FOR%20SMALL%20AND%20MEDIUM%20ENTERPRISE%20IN%20DEVELOPING%20COUNTRIES%20(22727.en)) (2020, 12 June)
- United Nations Visitors Centre. (2013). **United Nations Member States**. [Online], Available: https://visit.un.org/sites/visit.un.org/files/FS_List_member_states_Feb_2013.pdf (2022, 1 March).

The World Bank. (2011). **Corporate Social Responsibility: Private Self-Regulation Is**

Not Enough. Private Sector Opinion. Washington DC. United State of America. [Online], Available:

<http://documents1.worldbank.org/curated/en/731511468325284128/pdf/661030BRI0Box365730B00PUBLIC00PSO0240CSR.pdf>
(2020, 1 October)

World Trade Organization. (2011). **Understanding the WTO.** [Online], Available:

https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/utw_chap7_e.pdf
(2020, 1 October).

World Trade Organization. (2018). **Trade and Investment Committee on Corporate**

Social Responsibility. Geneva. Switzerland. [Online], Available:

<https://www.model-wto.org/wp-content/uploads/2016/12/Chairpaper-Committee-on-Corporate-Social-Responsibility.pdf> (2020, 1 October)